

“Mytens anarkist” har fyllt 90 år

“We have boarded a ship/filled with rum!/Fee-fi-fo-fum!/
We have captured a brig/bold and big,/and laden with
gold,/A Spanish galley/from Timtico,/Yo-ho-ho!/The sky is
clear/the sea is calm;/Pirate Perkins/takes the helm./Shiver
my timbers!/Lollipop!/Jolly Roger/to the top!”

Texten är hämtad från William Jay Smiths översättning av *Sjörövarboken* (R&S, 1965) och visar relativt väl att Hellsings texter kan översättas, vilket man stundtals hör röster mena är omöjligt. Rimligen borde det i så fall också betyda att de verkligt stora poeterna är omöjliga att läsa på svenska.

I avhandlingen *Krakel Spektakel, hör hur det låter* (Lunds universitet 2001) skriver Inger Nilsson i den engelska sammanfattningen:

“Just like in folk tradition, name rhyming is abundant in Helsing’s children’s books. Strange place names, or family names, form the skeleton of numerous texts. Peculiar and magic words are abundant, as are extremely long words that demonstrate the flexibility of Swedish word-formation.”

Lennart Helsing har fyllt 90 år. Jag påstår att han är den störste nu levande författare, alla kategorier, vi har i Sverige. Vid sidan om sitt författarskap har Helsing på ett avgörande vis bidragit till den svenska barnlitteraturforskningens utveckling. Han har flera gånger berättat om hur han kom i kontakt med doktoranden på pedagogiska institutionen vid Uppsala universitet, Göte Klingberg, och om hur de bådas vänskap utvecklades. Göte Klingberg kom att bli den svenska barnlitteraturforskningens nestor, om än inte alltid oemotsagd, i och med avhandlingen *Svensk barn- och ungdomslitteratur 1591–1839*, 1964 inom ämnet pedagogik. Lennart Helsing fungerade som tredjeopponent vid Klingbergs disputation och han drev idén om att skapa ett svenskt barnboksinstitut. Dessutom argumenterade han för en särskild professur inom det barnlitterära forskningsområdet. 1982 kunde Vivi Edström tillträda den första professuren med inriktning mot barnlitteratur. Lennart Hellsings betydelse för de svenska barn- och ungdomsboksförfattarnas villkor är avgörande genom den sammanslagning av de olika författarförbunden han verkade för. Ekonomiskt anständiga villkor främjar förmodligen kreativitet och

konstnärlig utveckling och till förverkligandet av dessa har Hellsing bidragit. I sammanhanget kan nämnas en annan 90-årsjubilar, författaren Sven Ingvar som engagerade sig i fackliga frågor tillsammans med Hellsing.

Forskningen om Lennart Hellsings produktion är relativt sparsam, men här ges en komprimerad översikt. Inledningsvis måste dock ett delvis helt nytt material presenteras. Det är skribenten Nisse Larsson som kompletterat den tidigare utgivna *Hela Hellsing* (R&S, 2004) med *Mera Hellsing* (Nisses böcker, 2009) och *Ettusenfemhundraåttioåtta noteringar eller Lennart Hellsings verser och småtexter för barn 1943–2009* (Nisses böcker, 2009). I *Mera Hellsing* finns ett register över Hellsings tolkningar av nursery rhymes, en bokförteckning 1945–2009 och annotationer till utgivna titlar från 2005 till 2009. I det senare arbetet, som är en komplettering av registret i *Hela Hellsing*, har Nisse Larsson utfört en förnämlig pionjärinsats som gör det möjligt att hitta olika publiceringar av verser och texter som förekommit med olika titlar och i många olika sammanhang. Också Hellsings bidrag i tidningen *Vi*, i *Folkskolans Barntidning* och i mängder av antologier finns förtecknade och sökbara på första rad, titel, genre, boktitel, årtal, illustratör och tonsättare.

Lars Bäckström skriver i boken *Mannen utan väg och hans kusin Vitamin* (R&S, 1991):

”Evert Taube, som var utanför eller på gränsen till det vanliga litterära etablissemanget, behövde dö för att erkännas som den stora diktare han var. Det ska inte Lennart Hellsing behöva göra. Det är bara att gnugga sig i ögonen och se att ingen skald sen Ferlin och Evert Taube så mycket har nått in med sina dikter och rader i svenska folkets minne och hjärtan. Hellsing har ju mer än de kunnat nå in till barnen, men som Ferlin och Taube har han ofta eller oftast nått in till oss med hjälp av musik.”

Professor em Vivi Edström har behandlat Lennart Hellsings lyrik, bland annat i *Barnboken 1*:1984 som ägnades Hellsing med anledning av 65-årsdagen. Där skriver hon apropå Hellsings översättningar av Milne och Lear: ”Om någon diktare lyft fram ett kulturarv och gjort det glimmande aktuellt så är det Hellsing. /.../ klangerna är hans egna. Hans verser har must och komplexitet.”

I *Först och sist Lennart Hellsing* (R&S, 1989), som gavs ut i samband med författarens 70-årsdag, presenterar Ulla Rhedin, FD och medlem i juryn för Litteraturpriset till Astrid Lindgrens minne, en längre artikel om Hellsings bildvärldar. Rhedin skriver: